

Suomen Sotahistoriallinen Seura ry

SOTAHISTORIA NYT

Helmikuu 2026

Nro 1

Sotahistoria Nyt 1/2026

Sisällysluettelo

Suomen Sotahistoriallisen Seuran
verkkolehti

- ◆ Päätoimittaja
Mikko Karjalainen
- ◆ Toimitus ja taitto
Raimo Ruokonen
- ◆ Yhteystiedot
historia.karjalainen@gmail.com
ruokonen.raimo@gmail.com

Kaksi numeroa vuodessa

3. vuosikerta

Numero 1

ISSN 2984-3537

Kansikuva:

Jääkärijoukkueen miehiä kenttävar-
tiossa yöllä nuotiotulilla.

Pertjärvi 7.4.1942. (SA-kuva)

Pääkirjoitus

Sotahistoria selittää mennyttä **3**

Mikko Karjalainen

Puheenjohtajan palsta

Verellä ja raudalla? – sodan paluu arkeemme **4**

Petteri Jouko

Asiantuntijahaastattelu

Tutkimusta komentajista sotilaskotisisariin **5**

Haastateltavana Pentti Airio

Sotahistorialliset artikkelit

Sankarimatkailijat eli kolme miestä autossa ja auton alla **7**

Matkakertomus lokakuulta 1941

Raportti kolmesta sankarimatkailijasta **12**

Emilia-Pauliina Loikas

Kolumni

Sotatieteellisen tutkimuksen tarpeesta sodassa ja rauhassa **15**

Mikko Karjalainen

Kirja-arvostelut

Suuri suomalainen meritragedia **16**

Juuso Säämänen

”Lennettiin paljon – vapaasti ja railakkaasti” **17**

Joonas Parviainen

Ranskalainen versio talvisodasta **18**

Mikko Karjalainen

Ajankohtaista

Aktiivijäsenen kuulumisia **19**

Haastateltavana Arto Astikainen

Suomen Sotahistoriallinen Seura tiedottaa **21**

Seuran hallitus

Sotahistoria selittää mennyttä

Mikko Karjalainen

Jokainen sotahistorian tutkija joutuu joskus vastaamaan tähän kysymykseen: ”Sinä olet tutkinut sotahistoriaa, joten sanopa, miten tämä käynnissä oleva sota tästä oikein etenee.” Tällöin tutkija yleensä huokaisee syvään ja pyörittelee henkisesti päätään, sillä suorien analogioiden teko historiallisesti ainutkertaisista tapahtumista on hyvin riskabelia.

Sotahistorian tutkijat käyvät alati keskustelua siitä, miten tarkasti menneisyyden ilmiöt ylipäätään ovat tutkittavissa ja millä keinoilla tutkija pystyy parhaiten luomaan totuudenmukaista kuvaa menneisyydestä. Tutkijan on hyväksyttävä työssään epävarmuus, sillä täydellistä totuutta ei ole mahdollista löytää – puhumattakaan ilmiön sataprosenttisesta auki kirjoittamisesta. Tutkijan pohdittavaksi jää, kuuluvatko tämän lehden kannessa näkyvät pakit jääkärijoukkueen miehille, jotka ovat kenttävartiossa Pertjärvellä huhtikuussa 1942.

Historiaa tutkivat sanoittavat mielellään omaa tutkimustyötään siten, että tutkimuksen edetessä he lähentyvät koko ajan totuutta. Heikki Ylikangas on osuvat ironisesti kysynyt, missä vaiheessa se totuuden lähestyminen loppuu ja totuus alkaa. Tähän veteen piirrettyyn viivaan ei ole löydettävissä yksioikoista vastausta.

Edellä mainituista hidasteista huolimatta tarvitsemme sotahistorian ymmärrystä nykyhetkessä kovin. Historiantutkija Edward Carrin jo 1960-luvulla esittämä ajatus siitä, että olemme historiallisessa mielessä tulleet jostain ja näin ollen myös menossa jonnekin, on sotahistoriaa tutkivalle arkipäivää. Sotahistorian tutkimusta tarvitaan, koska historiaa käsittelevillä selvityksillä tai arkiajattelulla ei pystytä tuottamaan kriittistä, perusteltua ja vastakkaiset näkökohdat punnitusti huomioivaa uutta historiatietoa. Sotahistorian tutkijan tehtävä on jatkossakin pyrkiä selventämään menneiden tapahtumien todellinen laita ja jäsentää tällä tavoin nykyihmisen toiminnan edellytyksiä.

Sotahistoria Nyt -verkkolehdestä tutkittu sotahistoriallinen tieto on lähtökohta. Tämän numeron asiantuntija-artikkelissa yhdistyy jatkosodan aikalaiskuva ja myöhempi sotahistorian tutkimus. Sodan ensimmäisenä syksynä kolmen upseerin seurue teki eversti Harald Roosin johdolla Mikkelin Päämajasta rintamamatkan Aunuksen Karjalaan. Kuvitettu matkakertomus on kiintoisaa ajan-kuvaa. Tekstin ohessa on tutkimuksellinen tekstiosuus, joka antaa työkaluja alkuperäistekstin jäsentämiseen.

Asiantuntijahaastattelussa puheenvuoron saa 2000-luvulla kosolti sotahistoriallista tutkimuskirjallisuutta julkaissut ja seuramme puheenjohtajana vuosina 2012–2015 toiminut prikaatikenraali (res.) ja sotatieteiden tohtori Pentti Airio. Seuraaktiivin haastattelussa kuulemme usean vuosikymmenen ajan seuramme toiminnassa aktiivisesti mukana olleen Arto Astikaisen kiintoisia ajatuksia.

Kirja-arvosteluissa Juuso Säämänen jatkaa merisotahistoriallisten teosten tarkkaamista. Nyt kohteena on panssarilaiva Ilmarisen uppoamisesta kertova teos *Ilmarinen 1942: operaatio Nordwind ja Suomi*. Joonas Parviainen puolestaan tutkailee suomalaista sotilasilmaluhistoriaa teoksen *Lamelin nocturno: tarinoita lentäjistä* myötä. Kolmantena arvioinnin kohteena on niin ranskalaisten kuin suomalaisten lukijoiden keskuudessa huiman suosion saavuttanut romaani *Talven soturit*.

Kiitän lämpimästi kaikkia lehtemme viidennen numeroon kirjoittaneita ja haastateltuja.

Toivotan antoisia lukuhetkiä aurinkoisten talvipäivien keskelle!

Verellä ja raudalla? – sodan paluu arkeemme

Petteri Jouko, professori

Arvoisat Suomen Sotahistoriallisen Seuran jäsenet.

Maailman tapahtumia seuratessa on vaikea välttyä vaikutelmalta, että sodista on tullut osa arkeamme. Ukrainan sota on jatkunut kohta yhtä kauan kuin ensimmäinen maailmansota, ja sotatieteellisessä keskustelussa kirjoitetaan ja puhutaan kulu-tussodan paluusta. Gazan sota on jatkunut hieman muotoaan muuttaen, Irania ja Venezuelaa on pommitettu. Yksittäiset konfliktit ja sodat ovat taustoiltaan ja mittakaavoiltaan erilaisia, mutta niiden yhdenaikaisuus luo kieltämättä alarmistisen vaikutelman maailmasta, jossa sota ja väkivalta ovat jälleen näkyvä osa arkea.

Kylmän sodan päättymisen jälkeen elimme silmänräpäyksen maailmassa, joka vaikutti rauhaliselta. Ihmiskunta – tai ainakin Eurooppa – huomaisi helpotuksesta, kun kolmannen maailmansodan ja ydinsodan uhka poistuivat. Elämmekö siis tällä hetkellä hallitsemattomassa sotien kierteessä? Sen tulevaisuus näyttää. On kuitenkin hyvä tiedostaa – ja tämänhän me historiaa tutkivat ja harrastavat ymmärrämme – että sotien muodot vaihtelevat, mutta väkivalta ei ole missään vaiheessa kadonnut kansainvälisen järjestelmän tai etenkin suurvaltojen keinovalikoimasta.

Historian tunteminen ja ymmärtäminen tarjoaa keinoja asettaa tällaisia ilmiöitä mittasuhteisiinsa. Se ei selitä nykyisiä sotia suoraviivaisesti eikä tarjoa valmiita vastauksia, mutta auttaa varmasti hahmottamaan niiden taustoja ja juuria. Historialla ja sotahistorialla on siten siis merkitystä myös nykyhetken ymmärtämisessä. Historialla on mahdollisuus ainakin yrittää selittää nykyhetken ilmiöitä.

Vaarana on tietenkin kyynisyys. Onhan tämä nähty aiemminkin! Esimerkiksi Yhdysvaltojen nykyistä poliittista polarisaatiota voi perustellusti verrata Vietnamin sodan aikaiseen, voimakkaasti jakautuneeseen poliittiseen ilmapiiriin. Voimakas arvojen vastakkainasettelu ja raaka poliittinen peli,

joka huipentui Watergate-skandaaliin, horjutti koko Yhdysvaltojen poliittista järjestelmää. Siitä huolimatta yhdysvaltalainen demokratia selvisi tästäkin vaiheesta – ei vahingoittumattomana, mutta toimivana. Vertaus menneisyyteen ei ole täydellinen, mutta se auttaa suhteuttamaan myös nykyhetken jännitteitä ilman klikkiotsikkomaista dramatisointia.

Juuri tällaisessa tilanteessa tutkitun sotahistorian tarve, mutta toivottavasti myös kiinnostus siihen, kasvavat. Seuramme pyrkii vastaamaan tähän kiinnostukseen tarjoamalla tietoa ja näkökulmia, jotka ylittävät uutisvirran pintakohinan. Toimintavuosi onkin jo käynnistynyt rivakasti. Ensimmäisessä esitelmätilaisuudessa jaettiin käytännön neuvoja sukulaisten sotatien tutkimiseen. Helmi-kuun miniseminaari johdatteli meidät korpisotaan ja kenttävartioiden. Vuosikokousesitelmässä tarkastelemme Ukrainan sodan opetuksia, ja huhtikuussa meillä on mahdollisuus kuulla ilmavoimien kaukopartiotoiminnasta jatkosodan aikana.

Myös retkitoiminta jatkuu aktiivisena. Huhtikuussa järjestettävä nelipäiväinen matka Saksaan avaa syvällisesti toisen maailmansodan merisotaa saksalaisesta näkökulmasta. Myös päiväretkellä Kotkaan liikutaan merisodan historiateemoissa, kun osallistujilla on mahdollisuus perehtyä muun muassa Ruotsinsalmen taisteluun.

Toimintamme kytkeytyy siis suoraan niihin kysymyksiin, joita nykyhetken sodat herättävät, mutta haluamme tarjota mahdollisuuksia ymmärtää sotaa ja sen vaikutuksia syvemmin – historian kautta.

Toivotan seuran jäsenille antoisaa kevättä sotahistorian parissa.

Tutkimusta komentajista sotilaskotisisariin

Haastateltavana prikaatikenraali evp, sotatieteiden tohtori Pentti Airio

Sotahistoria Nyt -verkkolehden asiantuntijahaastattelujen sarjassa pääsee tässä numerossa ääneen prikaatikenraali evp, sotatieteiden tohtori Pentti Airio.

Kenraali, ST Pentti Airio aloittaa muistelemalla aikaa nuorena ylioppilaana 1960-luvulla. Tuolloin yhtenä tulevaisuuden vaihtoehtona oli pyrkiä opiskelemaan historiaa Turun yliopistoon. Se sai kuitenkin jäädä, kun Kadettikoulu kutsui. Historia kiehtoi silti edelleen, ja siirryttyään reserviin vuonna 2003 kenraali Airio aloitti opinnot sotatieteiden tohtorikoulutusohjelmassa. Professori Ohto Mannisen asiantuntevassa ohjauksessa tuli tutuksi muun muassa ”objektiivisen historiantutkimuksen isä”, saksalainen Leopold von Ranke. Väitöstutkimus ei toki ollut kenraalin ensimmäinen historian alan opinnäytetyö.

”Historia kiinnosti minua kuitenkin ja esimerkiksi Kadettikoulun tutkielman laadin aiheesta

Pentti Airiolle myönnettiin vapaaehtoisen maanpuolustustyön ansioista 1. luokan Vapaudenristi miekkoineen vuonna 2022. (Lehtikuva)

Santahaminan vaiheet Ruotsin vallan aikana. Kapteenikurssin aikainen tutkimukseni kohde oli Kraanaatinheitinkaluston kehitys ja Sotakorkeakoulun diplomityöni aihe oli Neuvostoliitolle luovutettujen alueiden evakuointi v 1940 ja v 1944 sekä sotilaskommando-osuus näissä järjestelyissä”, hän luettelee.

Reserviupseerikoulun johtajana palvellessaan kenraali Airio kiinnostui Haminan linnoituksesta ja perehtyi kenraali Aleksandr Suvorovin rakennuttamaan linnoituksetjuun perusteellisesti, pohtien sitä jopa väitöstutkimuksensa aiheeksi. Ajatukset kuitenkin muuttuivat, sillä se olisi edellyttänyt venäjän kielen opiskelua. Sen sijaan aiheeksi valikoitui Ohto Mannisen ehdotuksesta Yrjö Keinosen toiminta Puolustusvoimain komentajana. Väitös otsikolla *Yrjö Keinonen – uudistajaksi asetettu* hyväksyttiin vuonna 2007 kaikkiin kahdeksantena sotatieteiden tohtorin väitöskirjana.

”Käsitykseni mukaan pääosa tutkijoista pitää kaikkia omia tutkimuksiaan perin juurin tärkeinä. Mielestäni vuonna 2018 julkaistu *Sotilaskotityötä 100 vuotta* nostaa esiin vuosien saatossa unholaan jääneen naisten vapaaehtoisen maanpuolustustyön uurastajat eli rintamasotilaskotisisaret”, kenraali Airio vastaa kysymykseen siitä, mitä hän itse pitää tärkeimpänä tutkimustyönään.

”Sotavuosina oli rintamasotilaskoteja huomattavasti enemmän kuin lottakanttiineja. Sotilaskotijärjestö tuloutti tuoton rivimiehille, kuten se nykyäänkin tulouttaa voittonsa asevelvollisille. En mitenkään halua kiistää lottien tekemää arvokasta maanpuolustustyötä. Viime vuosikymmenen aikana ovat vielä elossa olleet saaneet paljon kiitosta ja mainetta. Missään kiitospuheissa ei juurikaan mainita muita rintamalla palvelleita naisia. Rintamasotilaskotisisarten tuhatpäisen joukon lisäksi oli naisia esimerkiksi sairaanhoitajina ja työvelvollisina. Tätä ei tulisi unohtaa.”

Tutkimuksen tekemisen nykytilan suhteen kenraali Airio pohtii, että sähköinen media palvelee nykyään tutkijoita paremmin kuin aiemmat

fyysiset kortistot kirjastoissa ja arkistoissa. Lähteitä on siis mahdollista löytää aiempaa nopeammin. Sitä hän ei osaa sanoa, mikä hänen omista tutkimuksistaan on ollut käytetyin. Kiittävä palautetta niistä tulee joka tapauksessa ajoittain, viimeksi aivan äskettäin jääkärieversti Walter Hornin elämäkerrasta.

Tärkeimmäksi kollegakseen ja kannustavaksi esimerkikseen kenraali Airio nimeää edesmenneen lankonsa, professori Touko Perkon, josta kertoo näin: ”Sain häneltä kannustusta ja neuvoja omiin tutkimuksiini ja saatoin olla keskustelukumppanina varsinkin Perkon kahdessa viimeisessä kirjassa *Haastaja Saksasta 1918: von der Goltz ja Mannerheim* sekä *Kaksi vapaussotaa: viha, valankumous, terrori ja uuden alku 1905–1919*. Kävimme näistä aiheista useita syvää luotaavia keskusteluja.”

Sotahistorian tutkimuksen kannalta käännteentekeväenä kenraali Airio pitää sotahistorian oppituolin perustamista Maanpuolustuskorkeakouluun, sillä varhaisempi tutkimus oli pääasiassa tapahtumahistoriaa – usein vieläpä voittajan tai joskus häviäjänkin näkökulmasta kirjoitettuna. Viime vuosien julkaisut puolustushaara- ja aselajihistorioista, puolustusvoimien kokeilutoiminnasta ja muista vastaavista aiheista sekä Maanpuolustuskorkeakoulussa laaditut opinnäytetyöt antavatkin kenraalin mielestä vankan pohjan tuleville tutkijoille. Hänen omien sanojensa mukaan on noustu juoksuhaudoista ja siirrytty käsittelemään tuoreempiakin tapahtumia.

Tämän lehden pääkirjoituksessakin mainitaan Edward Carrin lausahdus, että historiallisesti olemme tulossa jostain ja siten myös menossa jonkin. Maailman nykytilanteesta kenraali Airio pohtii leikkisästi tai ehkä puoliksi tosissaan, että tullaanko Kalmarin Unioni perustamaan uudelleen.

”Jos ei aivan yhtenä valtiona, niin ainakin puolustusliittona. Arvioni mukaan Yhdysvaltain mielenkiinto osana Natoa vähenee Keski-Euroopassa, mutta vahvistuu pohjoisella sektorilla. Koillisväylän lisääntyvä käyttöönotto, jäänmurtajalaivaston rakentaminen Kiinassa, Venäjällä, Yhdysvalloissa ja Kanadassa enteilee mahdollista voimain mittelöä ainakin poliittisella tasolla. Tällaisessa kehityksessä on Pohjois-Atlantille johtava Norjan, Huippuvuorten ja Grönlannin kapeikon sekä

toisaalta Grönlannin, Islannin ja Skotlannin kapeikon (GIUK) hallussapito erittäin tärkeää läntisille maille.”

Pohdintansa lopuksi kenraali Airio muistuttaa myös siitä, että vaikka Vietnamin sodan jälkeiset ja kylmän sodan päättymistä seuranneet rauhanhuuruiset vuodet johtivat monissa länsimaissa suorituskykyjen alasajoon ja erityisesti asevoimien supistamiseen, Suomessa tähän ei ryhdytty. Asevelvollisuuteen ja reserviin perustuva järjestelmä säilytti paikkansa, mistä tänä päivänä voidaan olla tyytyväisiä.

”Moni Länsi-Euroopan maa oletti sodan uhan hävinneen ja ajoi alas varsinkin maavoimien suorituskykynsä. Me voimme onneksemme todeta, että ohjesääntöön aikanaan kirjattu lause ’Puolustus on jäykkäniskaisen suomalaisen leipälaji’ on kautta vuosikymmenien ollut ja on edelleen voimissaan.”

Pentti Airio Sallassa kertomassa Lapin Ryhmän taistelusta talvisodassa. (Otavamedia)

Haastattelija: Mikko Karjalainen
Teksti: Raimo Ruokonen

Sankarimatkailijat eli kolme miestä autossa ja auton alla

Matkakertomus lokakuulta 1941

Sotahistoria Nyt -verkkolehden tässä numerossa julkaistaan eversti Harald Roosin, kapteeni Heikki Järnefeltin ja majuri Martti Santavuoren lokakuussa 1941 suorittamasta matkasta Mikkelistä Aunuksen Karjalaan. Matkakertomusta täydentää jäljempänä oleva Emilia-Pauliina Loikaksen artikkeli.

Kahdeksantena päivänä lokakuuta 1941 klo 13 tapahtui eversti Roosin, kapteeni Järnefeltin ja majuri Santavuoren lähtö Mikkelin kaupungissa sijaitsevan hotelli Kalevan edustalta, toimistoupseeri, alikersantti Leppälän ohjaamalla autolla SA 13... Sää oli kolea ja sateentuntuinen, eikä olisi varmaankaan ollut tarpeen kuljettaa autossa kolmea vichypulloa, jotka takaistuimen selkänojan päällä ollen milloin melankoolisesti kalisivat, milloin kerrassaan syöksyivät takana istuvien päälle aiheuttaen kaikenlaista harmia. Kaihoisan mielialan jätti myös se, että Pikisilmä, Kristina, Maisteri ja Vuorineuvoksetar jäivät Kalevaan, koska heillä ei ollut mitään asiaa kuvattavalla retkellä.

Auton totuttua maantiehen ja matkustajien auton oikkuihin ajaa hurautettiin läpi Juvan kirkonkylän, Savonlinnan kaupungin, jossa Olavinlinna näytti vielä olevan paikallaan, Pietari Kylliäinen vain puuttui muurilta. Matkan varrella oli herättänyt huomiota se, että edessä istuva kapteeni ja professori aina vetisillä maisemakohtilla kohottautui, kurkotti kaulaansa loi järvenrantoihin samanlaisen katseen kuin kanahaukka, joka havaitsee allaan pensaikossa lihavan peltopyyn. Järven levä-

tessä peilityynenä, häikäisevän sinisenä syksyisen maiseman keskellä, saattoi kuulla professorin yksikantaisen toteamuksen: ”Näkyy olevan tuollainen sameavetinen”.

Vanhan tavan mukaan kaikki eväsvoileivät syötiin heti ensikerralla loppuun, tarkemmin sanoen niin pian kuin Savonlinna oli sivuutettu. Silloin pääsivät myös ennen niin hyljityt vichypullot armoon, seikka, mitä janoinen majuri myöhemmin katkerasti katui.

Rankkasade lankesi odottamatta, kastellen auton tuulilasit ja muutkin osat, vieläpä pyörätkin, tehden tiet liejuisiksi ja metsät nokkuvan märiksi. Oikeastaan ei autossa istuvilla olisi ollut mitään asiaa ulos, mutta kun heillä nyt kuitenkin sattui sitä olemaan, Immosen lastauslaiturin kohdalla, saatiin heidän mukanaan niin paljon vettä autoon, ettei matkustus siellä ollut enää lainkaan kuivaa.

Kun Sortavala oli saavutettu ja kierretty, eikä kapakkoihin ollut poikettu, jatkui matka, koska se ei vielä ollut päättynyt. Silloin – pum! Ettäkö joku venäjäläinen olisi metsästä ampunut? Ei toki, päinvastoin vain kumi puhkesi. Osoittaen lujaa luonnetta kieltäytymällä osallistumasta tansseihin, joihin kutsuttiin ja joita jorattiin paraikaa läheisessä tuvassa, eversti ryhtyi lukemaan kirjeitään osaksi tunkraffin, osaksi Leppälän hartiaivan varaan tukeutuvassa autossa. Niiden kirjeiden laita oli niin, että majuri oli unohtanut antaa ne esimiehelleen mat-

kan alkaessa; vasta illalla, hytistessään vilusta ja koettaessaan lämmittää palelevia käsiään kylmää uhoavan kumitakin taskuissa, majurin käteen osui rutistunut, kostea muodoton massa. – Kas siinä olivat everstin kirjeet.

Illan jo pimetessä auto kääntyi Pitkärannan tehdasalueelle, jossa armeijan esikunta sijaitsi. Kenraali ei ollut vastassa, ja huoltopäällikkö, ev.luutn. Veistaro puhui maratonpuhelua, joka kuitenkin loppui hiukkaista ennen kuin matkustajien kärsivällisyys. Veistaro istui pöytänsä takana kuin kaikkia lankoja käsissään pitelevä Richelieu. Jostakin ilmestyi ystävällinen kapteeni Nylund, joka hymyili kärsivällisesti kuin metodistilähetyssaarnaaja, eikä tämä kärsivällisyys seuraavien päivien aikana jättänyt häntä eikä hän sitä. Pöytä- ja jaloviinoin koristetussa illallispöydässä kului aika hyvin, kunnes vihdoinkin päästiin nukkumaan, eversti ja majuri esikuntarakennukseen, kapteeni ruokalan yläkertaan, mikä olikin oikein, koska kapteeni oli matkalaisista laihin. Ennen maatamenoa tavattiin vielä esikuntapäällikkö eversti Tapola, joka tekee työtä 30 tuntia vuorokaudessa.

Saatuaan vihdoinkin yön loppuun nukutuksi matkailijat aamulla autoihin. Niitä oli nyt kaksi, sillä everstiluutn. Veistaro oli tuonut mukanaan

auton, ja yhden upseerin enemmän kuin mitä hänen autoonsa mahtui. upseeri oli hän itse, ja kun ylimääräinen professori istui etuistuimella, täytyi kolmen tunnetusti leveäperäisen henkilön yrittää mahtua vierekkäin takaistuimelle. Se, mikä mitoissa oli liikaa, oli asetettava limittäin ja sai erityisesti majurin matkan jatkuessa – ah, se yhä vain jatkui! – ajattelemaan nykyaikaisen tekniikan epätäydellisyyttä.

Pitkärannasta matka jatkui Lemetin mottien kautta Kolatselkään, joka oli komea kylä, mutta josta eversti näki vain päädyt. Näpsäytettyään useita valokuvia ja tärveltyään yhden filmirullan majuri oppi täydellisesti valokuvaamisen taidon. Säämäjärvellä, joka oli myrskyinen ja komea, oli tuulinen raittitunnelma. Eversti Clayhills oli järjestänyt erittäin miellyttävän vastaanoton. Everstien keskustellessa ja sulatellessa voiteluainekysymysten säästämänä aamiaistaan majuri kävi Jessoilan kpk:ssa, joka oli juuri sinne muuttanut. Iltapäivällä matka jatkui, ja nyt oli tunnelma juhllisesti viritetty, sillä matkan määränä oli nyt uusin Suomen kaupunki, Äänislinna – Petroskoi.

Illan jo lievästi hämärtyessä saavutettiin vihdoinkin Äänislinna. Kaksikerroksisia, harmaita, ilottomia puutaloja, joiden ikkunaruutuihin oli liimattu ristiin rastiin lasipapereita, jokunen kivitalo, kaurispiirteinen Leninin patsaalla tärvelty aukea. Tiet kehnot, asunnot likaiset, mutta – se oli sittenkin Äänislinna, ja sen torilla liehui Suomen lippu. Henkeäsalpaavan komea oli näköala Ääniselle, jota varjosti tummat pilvet; sen pinta oli syvän sininen ja sen rantoja kiiri kumea tykinjyske, suomalaisten tykkien jyske.

Kapteeni Järnefelt jätettiin Kuusisen hallintopalatsiin. Hänen tehtäväkseen ei kuitenkaan ollut annettu Petroskoin oblastin hallintoa; sensijaan

hänellä oli järvien tarkkailun ohella joku salaperäinen tehtävä, jonka laadusta ei koko matkan aikana päässyt selville. Havaitsi vain, että hän aina nukkui jossakin yksinäisessä paikassa ja oli poissa matka Säämäjärvelle. Sen aikana ajuri kokeili lopullisesti, kuinka monta kilometriä voi istua yhteenmenoon kussakin asennossa, joita variaatioineen oli seitsemän mahdollista.

Säämäjärvellä oli eversti Clayhillsin viihtyisässä gentlemanniesikunnassa kaksi peräkkäistä yllätystä. Ensimmäinen oli se, että illallispöydässä oli pullo jaloviinaa. Toinen ja vielä suurempi yllätys oli se, ettei sitä jaloviinaa kuitenkaan saanut juoda. Sillä kun illallinen oli edistynyt siihen pisteeseen, että jaloviinapullo kaiken säädyllyisyyden nimessä olisi voitu aukaista, tuli sisään kenraali Hägglund ja jäi vasten yleistä luuloa teelle. Ah, olihan silloin nuorten upseerien velvollisuus poista – ja he poistuivat. Farewell, jaloviina!

Everstit nukkuivat kolmisin samassa huoneessa, majuri talouspäällikön apulaisen, kapteeni Maunulan hengentuotteen, täyteen puhalletun kumipatjan, päällä. Päättellen siitä näytteestä kapteeni on henkisesti voimakas ja tiivis mies. Clayhillsin esikunnassa oli hyvää, paitsi illallinen, myös

Wee-See, joka kylläkin oli puu-see, mutta siisti sellainen. Noustuaan kiitollisin mielin sen istuimelta tuntui ihan siltä kuin olisi vain tarvinnut vetää narusta saadakseen kuulla veden lorisevan.

Seuraavana päivänä sanottiin hyvästi miellyttävälle isäntäväelle ja istuttiin taas autoihin – kyllä, kiitos, kolme herraa edelleen takaistuimella. Matkan varrella tavattiin kaksi ilmiötä, jotka välttämättä olisi pitänyt valokuvata, ja jotka senvuoksi jäivätkin valokuvaamatta. Toinen oli puhelinpylväs, jossa oli erilaiset isolaattorit kuin tavallisissa pylväissä, toinen oli Prääshän eli Terun korkeat rinneet todellinen nähtävyys. Kun Terun eteläpuolella oli tutkittu tuhottu tankki ja todettu, ettei sen sisällä ollut ryssää, sai Leppälä loistavan idean. Hän totesi, että auton etuistuin on leveämpi kuin takaistuin. Leppälä, kapteeni ja majuri asettuivat kaikki eteen ja ah, – totta oli Leppälä puhunut. Majuri oikaisi pakottavat lonkkansa nautinnollisesti, everstit huoahivat helpotuksesta. Kenties huoahiti kapteeni ja Leppäläkin, mutta hyvin hiljaa, sillä he eivät olleen kumpikaan pahanluontoisia.

Vilkkaasti vaihtaen mielipiteitä siitä, onko joku pääty sivuutettava valokuvaamatta tai ei, seurue saapui kauniin Kotkatjärven kylän kautta Nur-

moilaan. Siellä oli ryssien lentokenttä, jonka suomettarelaiset olivat vuokranneet Hankoa vastaan. Siellä oli paljon koneita, mutta mikään niistä ei sillä kertaa lentänyt. Ryssiltä oli siellä saatu valtava määrä kasarmeja ja talleja, jotka Stalinin käskyn vastaisesti oli jätetty paikalleen. Vaatimattoman lounaan jälkeen sanottiin päivää ihmisille ja lähdettiin Aunuksen kaupunkiin, kapteeni Järnefeltin ollessa lähtöhetkellä salaperäisellä asiallaan. Ehkä hän oli katsomassa, oliko se sameavetistä.

Ilman Järnefeltiä ja ilman sanottavaa hoppua kaksi autoa lipui Aunuksen kaupunkiin. Lumisohjoa oli maassa, taivas lyijynharmaa, ainakin alapuolelta. Suomen pankin konttorin pommivarmassa kassaholvissa oli rahaa useita miljoonia, mutta ei lainattu. Majuri otti pari kuvaa joista ei kannata sen enempää puhua, koska ne täydelleen – hm! Aunus oli harmaa, sen postikonttorissa oli yksi alkuasukasimpi. Huvipuistossa oli dosenttien ylennys- ja alennustorni. Sitä ei valokuvattu. Evers-tin kierrellessä Syvärin rantoja majuri paleli maantiellä ja kapteeni kiroili säyseästi Nurmoilassa. Illalla kenraali Talvela otti vastaan everstit, kapteeni joutui istumaan iloiseen seuraan ja majuri keskittyi arvokkaimpaan työhönsä, nukkumiseen. Aamulla syötiin herkkuja ja juotiin kahvia everstiluuantti Hendusen, joviaalinen ja korkeasti ammattitaitoisen huoltopäällikön huoneistossa, Turun teatterin kapellimestarin, nykyään everstil. Hendusen talousapulaisena, soittaessa venäläistä pianoa suomeksi ja laulaen ylimmältä oksalta aina Karjalan kunnalle asti. Miellyttävä aamukahvi.

Eversti Veistaroin häipyessä Karaan seurue jatkoi saatuaan huomattavan vahvuudenlisäyksen everstil. Hendusen muodossa. Mentiin joenvartta Kuujärveä kohden; jossa tavattiin Johan Vilhelm

Snellmanin pojanpoika, eversti Snellman. Hän oli-kin hyvin kiltti huolimatta inhottavasta parrastaan, jota oli vaikea ottaa vakavalta kannalta. Tutustumisen Svirstroin 2:n betoonin halkeamiin ja likaisiin rakennuksiin vei aikaa useita tunteja matkoineen, mutta kannatti hyvin, sillä Kuujärven maisemat olivat unohtumattoman kauniit.

Everstiluutn. Hendusen huoneistossa Caruso lauloi vielä Kansanvalistusseuran laulukirjan kannesta kanteen, kummasta kannesta lähtien, en oikein muista. Mutta tämä tapahtui vasta illalla, ja ennen sitä saatiin kokea unohtumaton näky. Kenraalimajuri Talvelan hyvin hallitussa ja sotilaallisuutta uhoavassa esikunnassa oli ryhdytty töihin, jotka löivät katsojan läpälleen. Puoliksi maan sisään, ihanalle hiekka- ja honkarinteelle, järven rannalle, oli rakennettu rivi mitä tyylikkäämpiä huviloita, pyöreä sauna, jossa oli pyöreä pukuhuone ja pyöreä vilpola, sotilaskoti, jossa näki elämänsä parhaat valokuvaussuurenukset. Vangit loivat maata alhaalta ylöspäin, penkereittäin, ja vartijat puhuivat heille perkeleittäin. Mahtava luonnon amfiteatteri kätkeytyi asulan takaiseen metsään.

Mutta – ah! Niihin huviloihin ei päässyt asu-

maan! Illan jo pimetessä jätettiin jämerän vaikutuksen tehnyt VI AK ja ajettiin takaisin Pitkäänrantaan. Everstit korjasivat everstin, kapteeni nousi orrelle ja majuri meni saunaan, jossa oli löylyä, oi, kuinka paljon löylyä. Riisuttuaan kannuksensa eteisessä hän hiipi huoneeseensa, onnistuen suorittamaan tämän herättämättä everstiä, mikä oli kunnioitettava suoritus viiden lasin jälkeen.

Aamulla everstit olivat karanneet naiseuraan, josta eivät pahaa-aavistamattomat seuralaiset osanneet heitä etsiä. Naisseuraa esitti sotilaskotiyhdistyksen johtokunta, ja välttämätön kahvinjuonti tapahtui kaakuttelun muodossa, kuten odottaa saattoi.

Näin oli everstin, kapteenin ja majurin matka oikeastaan päättynyt, sillä tämän jälkeen ei tapahtunut muuta kuin ajo Pitkärannasta Mikkeliin, jonka aikana herrat kertoivat tarinoita ja Leppälä ajoi. Kas, muun muassa tällainen tarina kuultiin:

”Olipa kerran kahdeksan kaksoisveljeä.

Yksi oli asianajaja, eikä toinenkaan kaksoisveli ollut oikein rehellinen ihminen.

Yksi oli opettaja, ja toinenkin kaksoisveli puhui aina samat asiat moneen kertaan.

Yksi oli kolme kertaa ministerinä, eikä toistakaan kaksoisveljeä pidetty oikein viisaana.

Yksi palveli PM:n tiedoitusosastossa, ja toinenkin kaksoisveli joutui olemaan melkein kuukauden luutnanttina, ennen kuin pääsi kapteeniksi.

Yksi oli merikapteeni ja myös toinen kaksoisveli oli uimataidoton.

Yksi oli etevä taiteilija ja myös toisen kyvyt havaittiin vasta hänen kuolemansa jälkeen.

Yksi määrättiin nuorison kasvatuslaitoksen johtajaksi ja myös toinen kaksoisveli oli moraaliltaan epäilyttävä.

Yksi oli yleisesikuntaupseeri eikä toinenkaan kaksoisveli sodasta mitään tiennyt.”

Niin, opettavainen retki oli päättynyt opettavaiseen tarinaan.

Raportti kolmesta sankarimatkaajasta

Valtiotieteiden kandidaatti Emilia-Pauliina Loikas

Harald Roosin johtaman seurueen matka Mikkelin Päämajasta Pitkärantaan ja sieltä edelleen Petroskoihin sijoittuu jatkosodan hyökkäysvaiheeseen lokakuun puolivälissä 1941. Viipuri ja Länsi-Kannas oli vallattu vajaata paria kuukautta aiemmin elokuun loppuun mennessä. Pohjoisempaan Syväri oli saavutettu syyskuun puolivälissä ja Petroskoi vallattu 1. lokakuuta.

Sotamenestys Itä-Karjalassa tarkoitti yhä kasvavia huoltoetäisyyksiä ja suurta materiaalitarvetta. Itä-Karjala sijaitsi kaukana kanta-Suomen huoltolähteistä, mikä satoi huomattavan määrän kalustoa pitkäaikaisiin kuljetuksiin. Rautatieverkon puutteita paikattiin ajoneuvoilla, mutta polttoaineen ja renkaiden saatavuus oli heikkoa. Syyskuun lopussa päämajan hallussa olevan polttoaineen arvioitiin riittävän viideksi viikoksi, eikä varmuutta Saksasta tulevista bensiinitäydennyksistä ollut vielä lokakuun alussa.

Suomen siviili- ja sotilaskuljetukset määrättiin syksyllä 1941 eversti Harald Roosin vastuulle. Roosin tehtäväksi tuli järjestää kuljetukset sotilasliikenteen häiriintymättä, samalla kotirintaman kuljetustarpeet tyydyttäen. Lokakuun lopussa 1941 Roos nimitettiin Päämajan huoltopäälliköksi, käytännössä huollon aselajikomentajaksi, vaikka virallisessa organisaatiossa tätä tehtävänimikettä ei ollutkaan olemassa. Määräysvalta puolustusvoimien, viranomaisten ja yksityisten kulkuneuvojen käytöstä sekä koko kuljetuslogistiikasta siirtyi kululaitosministeriöltä Roosin johtamalle esikunnalle. Huoltopäällikön vastuulle kuuluivat rautatie-, rannikko-, sisävesi- ja maantiekuljetukset. Näin lähes kaikki kuljetusmuodot – lentoliikennettä lukuun ottamatta – olivat alistettuina yhdelle toimielimelle.

Roosin seurueen matkustaessa Laatokan Karjalaan ja Aunuksen kannakselle Karjalan Armeijan rintamatilanne Leningradin suunnalla oli suotuisa, ja eteneminen oli tapahtunut nopeasti. Suo-

malaisten suhteellisen vakaa hallinta alueella mahdollisti sotilaallisten kulkureittien ja huoltoyhteyksien uudelleenjärjestelyn sekä vierailujen ja tarkastuskäyntien tekemisen rintaman läheisyydessä. Keskeisin ongelma alueella toimineille joukoille syksyllä 1941 oli huolto-, täydennys- ja evakuointikuljetusten järjestäminen toimivaksi. Kun valtakunnan kuljetuskysymykset siirtyivät Roosin vastuulle syys-lokakuussa, hänellä oli todennäköisesti tarve perehtyä Karjalassa vallattujen alueiden todellisiin olosuhteisiin. Lisäksi Petroskoin valtaaminen lokakuun alussa saattoi osaltaan motivoida tarkastusmatkan toteuttamista.

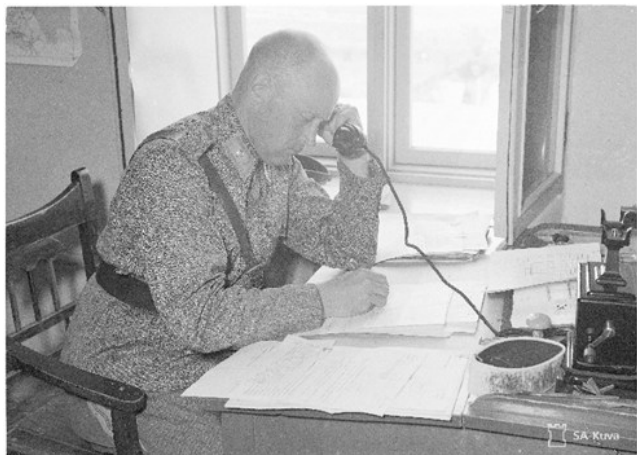

Huolto-osaston päällikkö eversti Harald Roos. (SA-kuva)

Eversti Roosin ja majuri Santavuoren lähtö matkalle käy ilmi myös Päämajan huolto-osaston sotapäiväkirjamerkinnästä 8. lokakuuta 1941. Päämajan toimistopäällikkönä ja kenttäpostipäällikkönä toiminut majuri Martti Santavuori palveli ennen sotia Kadettikoulussa sotahistorian opettajana sekä toimi sotilastoimensa ohessa kirjailijana ja kääntäjänä.

Sotapäiväkirjassa ei ole merkintää kapteeni Järnefeltin tai alikersantti Leppälän matkaanlähdestä. Kapteeni Heikki Arvid Järnefelt ei kuulunut puolustusvoimien vakinaiseen henkilöstöön, vaan toimi ennen sotia ja sotien jälkeen siviiliammatis-

saan sisävesien tutkijana ja professorina. Hänet nimitettiin keväällä 1939 Helsingin yliopiston soveltavan limnologian professoriksi. *Sankarimatka* -matkakertomuksessa humoristiset maininnat kapteenin mielenkiinnosta vesistöihin tai niiden sameavetisyyteen viittaavat siis tämän normaaliolojen päätoimeen vesistötutkijana.

Majuri Martti Santavuori. (SA-kuva)

Roos seurueineen saapui ensimmäiseen kohteeseensa, Karjalan Armeijan esikuntaan Pitkärannassa, keskiviikkoiltana 8. lokakuuta 1941. Siellä he tapasivat matkakertomuksen mukaan everstiluutnantti Toivo Veistaron, kapteeni Väinö Veikko Nylundin ja eversti Kustaa Tapolan. Everstiluutnantti Veistaro palveli tuolloin esikunnan huolto-osaston päällikkönä, eversti Tapola esikuntapäällikkönä ja kapteeni Nylund yleisen huoltotoimiston johtajana.

Seuraavana päivänä matkan alkamisesta everstiluutnantti Veistaro liittyi Roosin seurueeseen. Karjalan Armeijan yleisen huoltotoimiston sotapäiväkirjaan on kirjattu sekä Veistaron lähtö että matkan luonne tarkastusmatkana. Myös kapteeni Nylund poistui esikunnasta liittyäkseen matkaajien mukaan seuraavana päivänä. Muiden Karjalan Armeijan sotapäiväkirjan tietojen puutteellisuus Roosin seurueen vierailuajanjaksolta viittaa siihen, ettei huoltopäällikön matkaa laajemmin dokumentoitu. Kuitenkin huoltotoimiston sotapäiväkirjassa käytetty termi ”tarkastusmatka” tukee tulkintaa, jonka mukaan Roos yhteistyössä alueellisten huollon toimijoiden kanssa pyrki kartoittamaan valloitetujen alueiden huoltotilannetta.

Kasvaneen seurueen seuraava kohde oli

Säämäjärvi, jossa he matkakertomuksen mukaan tapasivat eversti Allan Clayhillsin, joka palveli VII Armeijakunnan huoltopäällikkönä. VII Armeijakunnan arkistoissa ei kuitenkaan ole mainintoja tarkastusmatkasta tai seurueen vierailusta, eikä tapahtumien kulusta ole lisäselvityksiä.

Säämäjärveltä matka jatkui Petroskoihin. Myös Päämajan sotapäiväkirjasta löytyy 9. lokakuuta kello 14.00 ilmoitus, että Roos ja Santavuori ovat matkalla KarA:sta Petroskoin suuntaan. Matkakertomus raportoi kapteeni Järnefeltin suunnanneen ”Kuusisen hallintopalatsiin”. Tällä viitataan Neuvosto-Karjalan hallintorakennukseen Petroskoin keskustassa, jossa Otto Wille Kuusisen johtama Suomen kansanhallitus toimi. Järnefeltin mahdollisesta salaisesta tehtävästä ei kuitenkaan ole säilynyt lähteitä tai tarkempia tietoja. Päämajan sotapäiväkirjoissa ei ole mainintoja, että Järnefelt olisi ollut matkalla mukana.

Petroskoin vierailun ajalta ei ole tarkempia kuvauksia seurueen toiminnasta, eikä esimerkiksi 32. Kenttäpostikonttorin sotapäiväkirja mainitse majuri Santavuoren vierailua. Matkakertomuksessa todetaan kuitenkin seurueen tapaama ”Euroopan luonnostaan hienoin mies”, everstiluutnantti Sakari Simelius, joka toimi tuolloin VII Armeijakunnan esikuntapäällikkönä. Simelius palveli myöhemmin Puolustusvoimain komentajana vuosina 1959–1965.

Palattuaan Petroskoin vierailultaan eversti Clayhillsin ”gentlemanniesikuntaan” toiveet illallisjaloviinoista kariutuivat matkakertomuksen mukaan kenraali Hägglundin saapuessa paikalle. Kenraaliluutnantti Woldemar Hägglund toimi jatkosodassa VII Armeijakunnan komentajana.

Aunuksessa matkakertomus mainitsee lyhyesti tapaamisen VI Armeijakunnan komentajan, kenraali Paavo Talvelan kanssa. Tapaamiseen osallistuivat ilmeisesti vain Roos ja Veistaro. Tämän perusteella voidaan päätellä, että keskustelu koski todennäköisesti alueen huoltotilannetta. Veistaron osallistuminen tälle vierailulle ei liene sattumaa, ottaen huomioon hänen asemansa Karjalan Armeijan esikunnan huolto-osaston päällikkönä. Tapaamisen jälkeen, aamulla 11. lokakuuta, Veistaron kerrotaan palanneen takaisin Karjalan Armeijan esikuntaan. Paluu vahvistetaan yleisen huoltotoimiston sotapäiväkirjassa. Saman päivän iltana

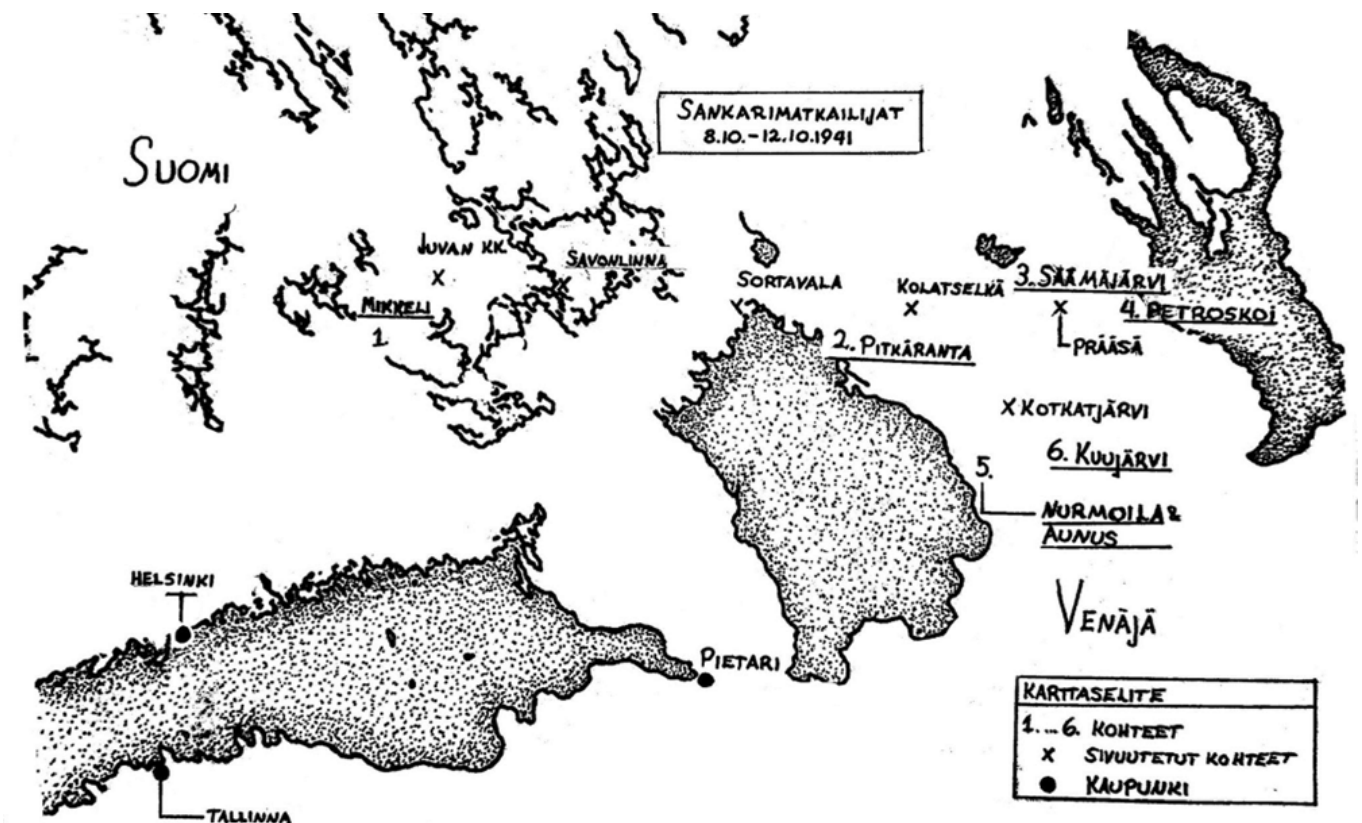
kapteeni Nylundin mainitaan palanneen esikuntaan tarkastusmatkalta.

Ennen paluutaan Pitkärantaan ja Mikkeliin seurue vieraili vielä Kuujärvellä. Tämän viimeisen kohteen vierailun yksityiskohdista ei kuitenkaan ole säilynyt tarkempia tietoja. Päämajan sotapäiväkirjassa on 12. lokakuuta kello 20.00 merkintä: ”Eversti Roos ja majuri Santavuori palasivat Päämajaan.”

Matkakertomuksen ja hajanaisten sotapäiväkirjamerkintöjen avulla voidaan päätellä, että matkan tavoitteena oli paitsi tilannekuvan muodostaminen, myös huoltoalan toimijoiden välisten suhteiden ylläpitäminen operatiivisen tehokkuuden takaamiseksi. Matkan aikana Roos seurueineen tapasi useita Karjalan Armeijan ja armeijakuntien huolto- ja esikuntaupseereita, kuten everstiluutnantti Veistaron, everstit Tapolan ja Clayhillsin sekä myöhemmän Puolustusvoimain

komentajan, everstiluutnantti Simeliuksen. Vierailut alueellisissa esikunnissa – Pitkärannassa, Säämäjärvellä, Petroskoissa, Nurmoilassa, Aunuksessa ja Kuujärvellä – olivat mahdollisesti osa laajempaa pyrkimystä kartoittaa vallattujen alueiden huolto- ja logistiikkaratkaisuja sekä kehittää kuljetus- ja logistiikkaratkaisuja haastavissa olosuhteissa. Asiakirjalähteiden niukkuus korostaa matkakertomuksen arvoa ensisijaisena lähteenä jatkosodan hyökkäysvaiheen tapahtumien kulun ymmärtämiseksi.

Artikkelin viitteistetty versio kirjoittajalla.

Sankarimatkoilijat 8.–12.10.1941 -karttapiirros. Suuntaa antava jäljennös matkareitistä matkakertomuksen perusteella.
Keskiviikko 8.10.1941: lähtö Mikkelistä hotelli Kalevan edustalta, Juvan kirkonkylä, Savonlinna, ”Immosen lastauslaituri” (mahdollinen rajanylityspaikka), Sortavala, Pitkärannan tehdasalue, Pitkäranta, Karjalan Armeijan esikunta.
Torstai 9.10.1941: lähtö Pitkärannasta, ”Lemetin motit”, Kolatselkä, Säämäjärvi, Petroskoi, Säämäjärvi.
Perjantai 10.10.1941: lähtö Säämäjärveltä, Prääsä, Kotkatjärvi, Nurmoila, Aunus.
Lauantai 11.10.1941: lähtö Aunuksesta, Kuujärvi, Pitkäranta.
Sunnuntai 12.10.1941: lähtö Pitkärannasta, Mikkeli.

Sotatieteellisen tutkimuksen tarpeesta sodassa ja rauhassa

Mikko Karjalainen

Tauno Viktor Viljasen nimi on tuttu Suomen sotahistoriasta kiinnostuneille. Everstiluutnantti Viljasen komentama Jalkaväkirykmentti 1 otti kesäkuussa 1944 vastaan Karjalan kannaksella vihollisen suurhyökkäyksen murskaavimman ensi-iskun. Vähemmän tunnettua on, että Viljanen käytti tuotteliaasti sotatieteellistä tutkimuskynää.

Vuonna 1957 Viljanen – kenraaliluutnantiksi ylenneenä ja yleisesikunnan päälliköksi edenneenä – kirjoitti *Tiede ja Ase* -journaliin artikkelin otsikolla *Sotatieteellisen työn merkitys Suomessa*. Viljasen perusajatus oli, että sotatieteellistä tutkimustyötä tarvittiin niin rauhan kuin sodan aikana.

Viljasen ajatuksissa rauhanajan puolustusvoimia piti kehittää sotatieteelliseen tutkimukseen perustuen tulevan sodan varalle. Sotatieteellisen tutkimustyön päämääränä piti olla Suomen puolustusvoimien toimintakyvyn ja koko kansan puolustusvalmiuden kohottaminen.

Kun sotajoukko oli valmis sekä sillä olisi tarvittava aseistus, varustus ja taito, painuisi sotatieteellinen tutkimustyö sodan syttyessä taustalle. Tuolloin keskiöön nousisi se, miten sotakoneisto saataisiin menestyksellisesti toimimaan. Sotatieteellisen tutkimustyön sijaan tarvittaisiin ennen kaikkea johtajataitoa.

Viljanen pohti, että sodan pitkittyessä sotatieteellistä tutkimusta tarvittaisiin jälleen, jotta sotakoneisto ja sitä kautta koko maan puolustuskyky eivät jäisi polkemaan paikalleen.

Viljasen pohdinnan sytykkeenä olivat varmasti omakohtaiset kokemukset toisen maailmansodan ajalta. Jatkosotaan peilaten Suomen sotatieteellinen tutkimustoiminta kyykkäsi hetkellisesti kesän ja syksyn 1941 aikana. Asemasotavaiheen edetessä pidemmälle tutkimustoiminta ja erilaiset kehityshankkeet käynnistyivät uudelleen. Sodan aktiivinen vaihe kesällä 1944 suisti tutkimustoiminnan odottamaan aikaa parempaa.

Viljasen ajatuksen pystyy siirtämään 2020-

luvulle Venäjän–Ukrainan sotaan järkeenkäyvästi ilman sen suurempaa ajatuksellista väkivaltaa. Maaliskuussa 2022, suomalaisten seurattessa herkeämättä Venäjän hyökkäyssodan ensimmäisiä dramaattisia vaiheita, ei mediatilaa täyttänyt pohdinta autonomisten asejärjestelmien tai niiden vasta-aseiden kehittämisestä. Huomio oli Kiovan puolustuksen kestämisessä ja muissa sodan alkutapahtumissa.

Viljasta mukaillen sodan pitkittyessä on nykyin noussut tarve sotatieteellisen tutkimuksen herättämiseen. Pelkästään julkisista lähteistä voi nähdä, miten taajaan Ukrainalle tukeaan antavat länsivallat käyttävät käynnissä olevaa sotaa myös reaaliaikaisena sotatieteellisenä tutkimuslaboratorionaan.

Sotahistorian tutkimus on osa sotatieteellistä tutkimusta, mutta toistaiseksi Ukrainan sodan tiimoilta julkista sotahistorian tutkimusta on syntynyt sangen vähän. Syykin on selvä. Niin kauan kuin sotahistoriaa perkaava tutkija on julkisten lähteiden varassa, on hänen hyvin vaikea päästä sotahistorian tutkimuksen keinoin luotettaviin tutkimustuloksiin.

Kun Ukraina hyökännyt Venäjä pystytään pakottamaan puolustajalle mahdollisimman oikeudenmukaiseen rauhaan, alkaa Ukrainan jälleenrakennus. Tuolloin myös sodan historian tutkimus päässee vauhtiin sotahistorian tutkijoiden keinoin.

Viljasen profetia on kestänyt hyvin aikaa. Toivottavasti sotahistoriasta voi todellakin oppia, sillä nyökkäillen voi yhtyä ajatukseen siitä, että 2020-luvun Suomessakin sotatieteellisen tutkimuksen tavoitteena tulisi olla mitä suurimmassa määrin Suomen puolustusvoimien taistelukyvyn ja koko kansan puolustusvalmiuden kohottaminen.

Suuri suomalainen meritragedia

Juuso Säämänen, sotilasprofessori

Ville Jalovaara:
Ilmarinen 1941: operaatio Nordwind ja Suomi.
SKS Kirjat 2026
ISBN 9789518587920

Dosentti Ville Jalovaaran kirja *Ilmarinen 1941: operaatio Nordwind ja Suomi* ilmestyi kuluvan vuoden tammikuussa. Merisotahistorian alaan kuuluva teos ei ole Jalovaaran ensimmäinen toista maailmansotaa käsittelevä kirja, mutta näkökulma on tällä kertaa uusi: laivaston ja sen alaisten yksiköiden operaatioiden suunnittelu ja johtaminen.

Jalovaara määrittelee tyylilliseksi esikuvakseen Anthony Beevorin. Hän välttää suurelta osin esikuvansa yksityiskohtaiset taustoitukset, mutta taustatyön perinpohjaisuus ei valitettavasti ole aivan Sir Anthonyn luokkaa. Taustoittava osio on yllättävän kuvaileva, nojaten lähinnä kolmeen vuosina 1968–2001 julkaistuun teokseen. Panssarilivoista ja meripuolustuksen kehityksestä on laadittu 2010-luvulta lähtien useita tieteellisiä, arki-
tolähteisiin perustuvia populaareja artikkeleita.

Historiantutkimuksen keskeisimpiä asioita on tutkimusaiheen ja -aikakauden ymmärtäminen. Se ei tarkoita asioiden kritiikitöntä tarkastelua, vaan esimerkiksi eri toimijoiden välisten suhteiden ja työskentelytapojen hahmottamista. Se luo edellytykset tulkinnoille. Koska merioperaatioiden suunnittelu ja toteuttaminen eivät ole Jalovaaralle tuttuja, herättää osa hänen tulkinnoistaan kysymyksiä perustelujen jäädessä melko suppeiksi.

Nordwindin suuntaviivojen hahmottelu ja käskyluonnoksen läpikäynti suomalais-saksalais-

sa neuvonpidossa vaikuttaa pikemminkin normaalilta erillistehtävää varten muodostetun laivasto-osaston operaation tilanteenmukaiselta suunnittelulta kuin huolimattomuudelta, heikolta yhteistoinninalta ja harjoittelun laiminlyönniltä. Operaation toimeenpanolle vaikuttaa olleen riittävät perusteet, olihan yksityiskohtista kuten viestiliikenteen järjestelyistä sovittu. Kun vielä jokaisen aluksen miehistö osasi aluskohtaisen taistelun ja muodostelma-ajo oli rutiinia, ei lyhyt yhteinen harjoittelu olisi muuttanut lopputulosta, vaikka saksalaiset eivät jakaneet kaikkia tietoja suomalaisille.

Kirjassa on myös vahvuutensa. Ilmarisen tuhoa tarkastellaan kokonaisuutena ja kuvaukset uppoamisen jälkeisestä katastrofin hoidosta sekä operaatio Beowulf in suunnittelusta ja toteutuksesta ovat uutta tietoa, jota ei ole aiemmin tarkasteltu suomalaisesta näkökulmasta.

Kirjaa lukiessa päättyy useamman kerran ajatukseen, että viimeistelystä on tullut kiire. Tekstissä on muutamia henkilöiden nimiin ja tehtävänimikkeisiin liittyviä virheitä. Ne olisi voinut melko helposti karsia esimerkiksi aiemman tutkimuskirjallisuuden perusteella. Erityisesti komentajien ja päälliköiden virheelliset tehtävänimikkeet voivat aiheuttaa lukijassa sekaannuksia. Myös kirjan karttoihin sisällyttämättömien paikannimien sijoittaminen Saaristomerelle on todennäköisesti vaikeaa, ellei merialue ole lukijalle entuudestaan tuttu.

Kokonaisuudessaan teksti on elävää ja lukija pystyy hyvin samaistumaan seitsemään kauhun- ja öljynsekaiseen minuuttiin pimeällä ja kylmällä Itämerellä. Kirja on perehtymisen arvoinen erityisesti niille, jotka haluavat saada yleiskuvan kesän ja syksyn 1941 merisotatoimista Suomen lähialueilla. Myös ne aihepiiristä kiinnostuneet, jotka jo tuntevat tapahtumat hyvin, löytävät teoksesta uusia tiedonmurusia. Jalovaara pystyy tarjoamaan uuden, inhimillisen näkökulman Suomen historian tuhoisimpaan merionnettomuuteen, mihin törmää harvoin kansallisessa sotahistorian tutkimuksessa.

”Lennettiin paljon – vapaasti ja railakkaasti”

Joonas Parviainen, filosofian maisteri

Otto Niemi &
Susanna Vallius:
*Lamellien nocturno: Tari-
noita lentäjistä*
Suomen Ilmavoimamuseo
2025
ISBN 9789526531014

Vuosia sitten kävimme kollegan kanssa harrastusmielessä läpi edesmenneiden sukulaistemme kantokortteja ja muita henkilöasiakirjoja. Eräs mieleen painuvimmista asiakirjoista paljastuneista hahmoista oli Otto Niemi (1902–1974), Viron vapaussodan veteraani ja lentomestari suomalaisen sotilasilmailun varhaisvuosilta. Asiakirjojen antama kuva jäi kuitenkin ohueksi. Sattumalta löytyneestä, Niemen *Aero*-lehteen kirjoittamasta humoristisesta tarinasta heräsi epäily, että hänen elämästään ja urastaan voisi löytyä enemmänkin materiaalia. Amatöörisukututkijan aika ja keinot eivät kuitenkaan riittäneet, ja asia jäi.

Yllätys olikin melkoinen, kun Suomen Ilmavoimamuseo julkaisi 2025 teoksen *Lamellien nocturno: Tarinoita lentäjistä*. Lentomestarin jälkeensä jääneet paperit olivat säilyneet vuosikymmeniä hänet tunteneen pitkän linjan museoaktiivin vintillä. Teoksen on osaavasti toimittanut ja elämäkerrallisilla osuuksilla taustoittanut FM Susanna Vallius, joka onnistui myös paikantamaan Oton kirjeenvaihtoa, jopa Viron vapaussodan aikaisia kirjeitä. Värväytyäkseen ikänsä valehdelleen varhaiskypsän 16-vuotiaan Pohjan pojan kirjeistä heijastuu turhia murehtimaton lahjakas kynämies.

Teoksen sydän muodostuu Otto Niemen kirjoituksista, joista osa julkaistaan nyt ensimmäistä kertaa. Pääosa tarinoista sijoittuu 1920–1930-luvuille. Tarinat kuvaavat lentäjän arkea ja hassuja sattumuksia, joihin syyllinen löytyy usein ohjaimista. Susanna Vallius on löytänyt monelle tarinoiden yksityiskohdalle vahvistuksen asiakirjoista

kin toinen puoli. Sotilasilmailun historiaan perehtyneille lepoisissa tarinoissa ei välttämättä ole uutta tietoa, mutta elämänmakuiset kertomukset rikastavat kuvaa lentäjän arjesta ilmavoimien toimintakulttuurin vasta muotoutuessa.

Lentomestari Niemi vietti pääosan urastaan Utissa, josta muodostui hänelle ammatillinen, jos ei henkinenkin koti Tampereen rinnalle. Moni tarinoista sijoittuu juuri Utin ympäristöön. Lentäjän uran käännekohta koitti talvisodan alla. Lentäjätoverien lähtiessä talvisotaan, joutui hän koulutus- ja tehtäviin Kauhavalle, ”pykälähyeenoiden Eldoradoon”. Vapaan ja railakkaan lentämisen aikakausi oli päättynyt.

Jatkosodan vuosina hänet poistettiin lentävästä henkilökunnasta sairauden takia, ja viimeiset sotavuoden kuluivat laskuvarjovaraston hoitajana ja kenttämasterina. Sotalennot jäivät lentomestari Niemelle haaveeksi, ja sotajuttuja kaipaava lukija saattaakin pettyä. Ainoassa varsinaisessa sotatarinassaan Niemi kertoo toisen lentäjän kokemuksista jatkosodan alun taivaalla.

Susanna Valliuksen laatimat, tarinoita taustoittavat elämäkerralliset osuudet ovat tiiviitä, ja joku olisi saattanut kaivata enemmänkin yksityiskohtia ja kontekstia esimerkiksi koulutuksen järjestelyistä. Ratkaisu kuitenkin toimii, ja Otto Niemen omalle velmulle kertojanäänelle annetaan riittävästi tilaa. *Lamellien nocturno* on onnistunut teos, joka tarjoaa sotilasilmailun alkuvuosista sellaista inhimillistä lähikuvaa, jota ei virallisiin asiakirjoihin kirjattu.

Ranskalainen versio talvisodasta

Mikko Karjalainen

Olivier Norek:
Talven soturit
Suomennos: Susanna
Tuomi-Giddings
Otava 2025
ISBN 9789511514428

Vanhan kansan viisaus on, että hyvää tarinaa ei kannata pilata pitäytymällä liikaa totuudessa. Tämä ajatus hiipi ajoittain mieleen lukiessa Olivier Norekin vuonna 2024 ranskaksi ilmestyneen teoksen *Les Guerriers de l'Hiver* suomenkielistä käännöstä *Talven soturit*.

On kuitenkin ymmärrettävää ja hyväksyttävää, että sotahistoriallisessa romaanissa kaunokirjalliset ansiot kulkevat marssiosaston kärjessä. *Talven soturit* -teoksen tarinan historiallinen kehys muodostuu sodasta, jota käydään keskellä hyistä ja viiltävää kylmyyttä. Kyseessä on siis vuosina 1939–1940 käyty talvisota. Tekijä kiteyttää sodan lukijalle osuvalla ajatelmalla: *”Kuvitelkaa pikkuruinen valtio, kuvitelkaa toinen, jättimäinen. Kuvitelkaa sitten, että ne alkavat taistella”*.

Teoksen on kirjoittanut Olivier Norek, ranskalainen kirjailija, joka on aiemmin tehnyt pitkän uran Ranskan poliisivoimissa. Reilun vuosikymmenen kirjailijana työskennellyt Norek asui marraskuusta 2022 lähtien kolmen kuukauden ajan Suomessa kirjoittaessaan talvisodan teemaan kytkeytyvää romaaniaan. Tällä tavoin hän pyrki löytämään yhteyden niihin olosuhteisiin ja suomalaiseen mielenmaisemaan, joiden vallitessa talvisotaa aikanaan käytiin. Omien sanojensa mukaan Norek löysi talvisodan kirjan teemaksi etsiessään historiallisia esimerkkejä Venäjän tai Neuvostoliit-

ton aloittamista hyökkäyssodista.

Norekin tarinan keskiössä on suomalainen nuorukainen, jonka ampumataito on jotain poikkeuksellista. Kyseinen reserviläisenä talvisotaan osallistunut sotilas on Simo Häyhä. Mies, joka lieene Suomen marsalkka Mannerheimin jälkeen kansainvälisesti tunnetuin suomalainen sotilas kautta aikojen. Häyhästä on kirjoitettu laajalti niin tutkimuksellista kuin populaarimpaakin historiaa.

Lukija saa teoksen helposti haltuun, koska teksti etenee jokseenkin talvisodan historiallista kulkua mukaillen. Lukukokemus on myös sikäli positiivinen, että suomennos tavoittaa onnistuneesti talvisodan aikalaismaisen. Syvällisimmin teoksen saa haltuun, mikäli talvisodan olosuhteet ja tapahtumahistoria ovat ainakin päällisin puolin entuudestaan tuttuja. Niin ikään lukijalla olisi syytä olla perusymmärrys Simo Häyhän ja toisen romaanissa keskeisessä roolissa olevan historiallisen henkilön, Aarne ”Marokon kauhu” Juutilaisen henkilöhistoriasta talvisodan kontekstissa. Ilman näitä liittymäpintoja *Talven soturit* jää yhdeksi kiintoisaksi sotaromaaniksi lukuisten muiden joukossa.

Esimerkkinä fiktiivisen kerronnan varjoon jäävien faktojen horjuvuudesta voi nostaa muun muassa useat viittaukset *Talvisotakäsikirjaan*. Valistunutta sotahistorian kuluttajaa hämmentävät juonenkäänteet, joissa Norek esittää *Talvisotakäsikirjaan* viitaten seuraavanlaisia ajatuksia: *”Jo lähes kahden viikon ajan hän oli hionut huippuunsa yhtä Talvisotakäsikirjan tehokkainta työkalua, nimittäin mottitaktiikkaa. Hän johdatti miehensä motitusretkille usein montakin kertaa päivässä.”*

Tämä ajatus mottitaktiikasta on kiehtova, mutta vuonna 1928 valmistuneessa *Talvisotakäsikirjassa* ei käsitteitä ”motti” tai ”motti-taktiikka” tunneta lainkaan. Tällaiset kauneusvirheet eivät onneksi lukukokemusta häiritse. Kuten vanha kansa tiesi, pieni vale puheen kaunistaa. Tämä pätee oivasti mukaansatempaavaan sotahistorialliseen romaaniin talvisodasta ja Simo Häyhästä.

Aktiivijäsenen kuulumisia

Haastateltavana toimittaja Arto Astikainen

Sotahistoria Nyt -verkkolehden seura-aktiivien haastattelujen sarja saa tässä numerossa jälleen jatkoa Helsingin Sanomien pitkäaikaisen politiikan-toimittajan ja liki 25 vuotta seuran jäsenenä olleen Arto Astikaisen haastattelulla.

Arto Astikainen muistaa kiinnostuneensa sotahistoriasta jo pikkupoikana kuunnellessaan isänsä tarinoita Rukajärven suunnalta. Kiinnostusta lisäsivät myös äidin kertomukset kotirintaman tapahtumista ja maatilalla työskennelleen venäläisen sotavangin Nikon toiminnasta. Salpalinjan bunkkerit, Lappeenrannan Leirikentän poterot ja ratsuväen vanhat esteradat kävivät lapsuusaikana tutuiksi, mutta historiaharrastus nojautui kuitenkin pitkään kirjoihin ja museoihin.

”Myöhemmin töissä Hesarissa seuranta-

aluetani olivat mm. turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, ja siinä ohessa tuli seurattua myös sotahistorian uutta tutkimusta ja kirjoitettuaakin jotain sotahistoriasta”, Arto kertoo. Vuonna 2001 hän osallistui silloisen Sotahistorian laitoksen järjestämään luentosarjaan paitsi henkilökohtaisesta, myös ammatillisesta kiinnostuksesta. Nuo luennot johtivat myös seuran jäsenyyteen.

”Tapasin tuolloin Ari Raunion, joka toimi Sotahistoriallisen Seuran puheenjohtajana. Kun valittelin hänelle, että Aikakauskirjan kiinnostavia numeroita on vähän vaikea hankkia, Ari ehdotti liittymistä seuraan. Aikakauskirja tulisi jäsenille kotiin kannettuna. Niin lähetin jäsenanomuksen, ja minut hyväksyttiin seuraan vuoden 2002 alussa.”

Ennen jäsenyyttä Artolle oli muodostunut käsitys seurasta varttuneiden tutkijoiden ja entis-

Arto Astikainen ja Adolf-kanuuna Harstadissa vuonna 2015. (Arto Astikaisen valokuvakokoelma)

ten aktiiviupseereiden melko suljettuna ryhmänä. Ennakkokäsitys kuitenkin osoittautui vääräksi, sillä esitelmien yleisössä sekä matkoilla ja retkillä oli mukana myös nuorempaa yleisöä, eikä suinkaan pelkästään miehiä.

”Seuraa oltiin tuolloin 2000-luvun alussa selvästi myös uudistamassa. Säännöt uusittiin, suosittelijoista luovuttiin ja seura laajennettiin tutkijoiden järjestöstä myös harrastajien seuraksi. Satuun liittymään sopivaan aikaan: harrastelija tunsi itsensä heti tervetulleeksi”, Arto muistelee. Myös jäsenmäärä on moninkertaistunut hänen jäsenyysaikanaan.

Arto Ilomantsin suunnalla vuonna 2023. (Aro Astikaisen valokuvakokoelma)

Sanomalehtityön rytmin vuoksi osallistuminen pääasiassa iltaisin järjestettyihin tilaisuuksiin oli aluksi hankalaa. Eläköityminen vuonna 2009 toi kuitenkin muutoksen tähän, ja Arto onkin osallistunut lukuisiin esitelmätilaisuuksiin, vuosikokouksiin, seminaareihin ja maakuntaseminaareihin sekä retkille ja muutamille ulkomaan matkoille. Niistä on aina jäänyt jotain uutta mieleen.

”Leimallista seuran matkoille ja myös retkille on ollut se, että ne on valmisteltu ja järjestetty hyvin ja opastus on laadukasta. Neljä matkaa on jäänyt mieleen erityisen antoisina. Jo ensimmäinen matka syksyllä 2002 bussilla läpi Kannaksen Pietariin ja takaisin yllätti kiinnostavuudellaan. Menomatalla käytiin läpi kesän 1941 hyökkäysvaihe kohti Pietaria ja paluumatkalla vetäytymisvaihe takaisin kesällä 1944. Oppaista Ari Raunio selosti suomalaisten toimia kummassakin sotavaiheessa, Juri Kilin neuvostoarmeijan.”

Muista matkoista Arto mainitsee vuonna 2012 järjestetyn Vienan-kierroksen – jolla niin ikään toimi oppaana Ari Raunio – sekä Kalotille suuntautuneen matkan Pentti Airion opastamana vuonna 2015. Lisäksi mieleenpainuva oli vuoden 2016 matka Pietariin ja sen ympäristöön. Tuolloin perehdyttiin muun muassa Leningradin saartoon liittyviin kohteisiin Bair Irincheevin johdolla.

Seura on ymmärrettävästi kokenut viime vuosikymmeninä muutoksiakin. Ensimmäiseksi Arto mainitsee sen, kuinka tieteellinen seura on avautunut entistä selkeämmin myös sotahistorian harrastajille, mikä on varmasti johtanut myös jäsenmäärän nousuun. Lisäksi digitalisaatio on tuonut mukanaan uusia mahdollisuuksia esimerkiksi tiedottamiseen. Verkkosivut, sähköposti ja sosiaalinen media ovatkin ehkä tuoneet seuran toimintaa lähemmäs jäsenistöä.

Verkkosivusto on Arton näkemyksen mukaan mahdollistanut nopeimmille ja halukkaimmille käytännöllisen ja helpon tavan ilmoittautua mukaan esimerkiksi matkoille ja retkille. Tämän hyväksi havaitun käytännön hän on vienyt mukanaan muun muassa UKK-seuraan. Näiden lisäksi moni muukin asia on vuosien varrella kehittynyt.

”Uutta ovat myös miniseminaarit, maakuntaseminaarit, yleisöluentosarjat, ulkomaan matkojen laajeneminen Vietnamiin asti, esitelmien videotallenteet, pro gradu -palkinnot ja ehkä myös käsiteltävän aihepiirin laajeneminen tiukasta sotahistoriasta sotilashistoriaan”, Arto luettelee. Viimemainittuun liittyen toiveena olisi kuitenkin esitelmien ja retkien aihepiirien laajentaminen edelleen myös vanhempaan ja miksei maailmansotien jälkeiseenkin sotahistoriaan.

Tilaisuuksien lisäksi Arton mieleen on jäänyt moni jäsenkin, vaikka hän ei omien sanojensa mukaan tunnekaan kuin pienen osan jäsenistöstä. Erityisesti hän nostaa esiin pitkäaikaisen matkasihiteeri Pirjo Pesosen, kiinnostavan keskustelukumppanin Paula Kriston, Luton miesten perinteenvaalin Pekka Jokelan ja loputtoman tietorikkaan Carl-Fredrik Geustin. Toivotaan, että positiiviset kohtaamiset jatkuvat myös tulevaisuudessa tapahtumissa.

Haastattelija: Mikko Karjalainen
Teksti: Raimo Ruokonen

Suomen Sotahistoriallinen Seura tiedottaa

Seuran hallitus

Suomen Sotahistoriallisen Seuran kevätkausi on jo hyvässä vauhdissa. Tammikuussa Otto Aura piti esitelmän arkistoaineistojen käytöstä sukulaisen sotataipaleen tutkimuksen apuna.

Helmikuussa järjestettiin miniseminaari kenttävartioteemalla. Esitelmöitsijöinä olivat Ari Raunio, Tauno Oksanen ja Antti Rasilo. Tilaisuudessa käytössä oli Tieteiden talon Cedercreutz-sali, joka olikin viimeistä paikkaa myöten täynnä.

Esitelmätilaisuudet saavat jatkoa jo piakkoin, kun Jukka Viitaniemi avaa käynnissä olevasta Ukrainan sodasta saatuja oppeja 18. maaliskuuta järjestettävän seuran vuosikokouksen yhteydessä. Vuosikokous alkaa kello 18 ja esitelmä pidetään sen jälkeen. Vuosikokouksen yhteydessä palkitaan perinteiseen tapaan myös ansioituneita sotahistorian alaan liittyvien pro gradujen laatijoita.

Jorma Risku esitelmöi kaukopartio-osasto Hartikaisen vaiheista 15. huhtikuuta. Tällöin Tieteiden talon aulassa on myös kaukopartiotoimintaan liittyvä kalustonäyttely, jonka Sotamuseo ystävällisesti toteuttaa.

Matkojen ja retkien osalta kevätkaudella on tarjolla ensin neljän päivän mittainen Saksan-matka 23.–26. huhtikuuta. Lauantaina 23. toukuuta suunnataan puolestaan päiväretkelle keväiseen Kotkaan ja sen lähiympäristöön. Kesäkuun alkupäivinä järjestetään vielä kolmen päivän matka Kuhmon ja Lieksan suunnalle.

Suomen Sotahistoriallinen Seura jakaa tänä vuonna jälleen 15 000 euroa Irma ja Kalevi Seren rahaston tutkimusapurahaa sotahistoriallista tutkimustyötä varten. Hakuaika alkaa 1. maaliskuuta ja päättyy 30. huhtikuuta. Tarkemmat ohjeet apurahan anomisesta ja myöntämisperusteista löytyvät seuran internet-sivuilta.

Toivotamme kaikki jäsenet tervetulleiksi osallistumaan yhteisiin tilaisuuksiin!

Seuran ohjelmaa keväällä 2026

Ke 18.3. Suomen Sotahistoriallisen Seuran vuosikokous ja vuosikokousesitelmä. Kokous alkaa Tieteiden talon Liisa Hagman -salissa kello 18.00 ja Jukka Viitaniemen esitelmä Ukrainan sodan opeista alkaa välittömästi sen jälkeen.

Ke 15.4. Jorma Risku esitelmöi Ilmavoimien kaukopartio-osasto Hartikaisesta Tieteiden talolla kello 18.00 alkaen. Ennen esitelmää on mahdollista tutustua Sotamuseon järjestämään kaukopartioteemaiseen kalustonäyttelyyn Tieteiden talon aulassa.

To–su 23.–26.4. Vuoden 2026 ensimmäinen matka, joka suuntautuu Saksan mielenkiintoisiin kohteisiin. Matka on loppuunmyyty.

La 23.5. Päiväretki Kotkaan. Päivän aikana tutustutaan muun muassa Kymnlinnaan ja Katariinanpuistoon. Retkeen sisältyy myös merimatka, jonka myötä perehdytään Ruotsinsalmen taisteluun.

Ma–ke 1.–3.6. Kotimaan matkailu jatkuu, tällä kertaa kohteena on Kainuu. Matka alkaa Joensuusta, josta kuljetaan Rauno Suhosen opastamana Kuhmon, Lieksan ja Nurmeksen kautta takaisin lähtöpaikkaan. Matka on loppuunmyyty.

Ajankohtaiset asiat löytyvät myös verkkosivuiltamme www.sshs.fi